

Sygn. akt I ZO 57/22

POSTANOWIENIE

Dnia 27 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Motuk

w sprawie M. S. sędziego Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 27 grudnia 2022 r.
na posiedzeniu bez udziału stron

wniosku o wyłączenie SSN Mariusza Załuskiego od udziału w rozpoznaniu sprawy
o sygn. akt I ZB 30/22 w trybie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p.
na podstawie art. 41 § 2 k.p.k. – *per analogiam*

postanowił

wniosek M. S. o wyłączenie SSN Mariusza Załuskiego od udziału
w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZB 30/22 pozostawić bez
rozpoznania

UZASADNIENIE

Sędzia Sądu Rejonowego dla Krakowa – Podgórze w Krakowie M. S. w dniu 16 listopada 2022 r. (data wpływu) złożyła wniosek o wyłączenie SSN Mariusza Załuskiego od rozpoznania sprawy o sygn. akt I ZB 30/22 dotyczącej wniosku o zbadanie spełnienia przez SSN Tomasza Demendeckiego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i jego postępowania po powołaniu.

W uzasadnieniu wniosku wnioskodawczyni argumentowała, iż obaj sędziowie zostali powołani na stanowisko na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw

(Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Okoliczność tak wyklucza możliwość dokonania przez SSN Mariusza Załuskiego rzetelnej i kompetentnej oceny uchybień popełnionych przy procedurze nominacyjnej w odniesieniu do SSN Tomasza Demendeckiego, które to zastrzeżenia stanowią ważny element argumentacji mającego być przedmiotem rozpoznania wniosku o przeprowadzenie testu niezależności i bezstronności. Rozpoznanie wniosku z udziałem SSN Mariusza Załuskiego w jej ocenie wywołuje uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności.

Sąd Najwyższy – Izba Odpowiedzialności Zawodowej zważył, co następuje.

Wniosek należało pozostawić bez rozpoznania, albowiem jest on niedopuszczalny z mocy ustawy.

Zgodnie z treścią art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Przepisy Kodeksu postępowania karnego nie określają, co należy rozumieć pod pojęciem „sprawy”, lecz wykładnia tego sformułowania dokonana została w orzecznictwie sądowym. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego dominuje pogląd, iż wniosek o wyłączenie sędziego na podstawie istnienia okoliczności mogących wskazywać na brak bezstronności sędziego można złożyć w odniesieniu do tego sędziego, który rozstrzyga sprawę w jej głównym, zasadniczym nurcie, a więc w tej części, która stanowi przedmiot danego postępowania, a nie w kwestiach ubocznych, wynikających z reguły z konieczności wydawania określonych orzeczeń co do kwestii, które muszą niejednokrotnie pojawić się w toku trwającego zasadniczego przedmiotu postępowania (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2013 r., V KK 156/13, LEX nr 1408253). Podobny pogląd Sąd Najwyższy wyraził w postanowieniu z dnia 23 czerwca 2008 r., sygn. WD 1/08 (LEX nr 436477) stwierdzając, iż w art. 42 § 4 k.p.k. ustawodawca zawarł szczególną podstawę prawną wyłączenia sędziego, wykluczającą dopuszczalność orzekania w tej kwestii przez sędziego, którego wyłączenie dotyczy. Jednocześnie z analizy treści tego przepisu w aspekcie art. 40 i art. 41 § 1 k.p.k. jednoznacznie wynika, że wyliczane

w tych ostatnich przepisach okoliczności dotyczą wyłączenia sędziego "wyznaczonego do udziału w sprawie", przy czym "sprawą" w tym przypadku jest postępowanie zmierzające do rozpoznania i orzekania o głównym przedmiocie procesu, a nie w odrębnie uregulowanej kwestii wyłączenia sędziego (zob. też postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 23 listopada 2004 r., V KK 195/04, OSNKW 2005, z.1, poz. 5; z dnia 17 lutego 2010 r. WD 3/10, R- OSNKW 2010/1/355; z dnia 1 października 2009 r., II KK 52/09, Lex 532381; z dnia 12 czerwca 2012 r., III KO 34/12, OSNKW 2012, z. 11, poz. 116; z dnia 9 stycznia 2019 r., IV KK 723/18, LEX nr 2604050).

Także w orzecznictwie sądów powszechnych prezentowany jest pogląd, iż wniosek o wyłączenie sędziego na podstawie istnienia okoliczności mogących wskazywać na brak bezstronności sędziego można złożyć w odniesieniu do tego sędziego, który rozstrzyga sprawę w jej głównym, zasadniczym nurcie. Z analizy art. 42 k.p.k. w aspekcie art. 40 k.p.k. i art. 41 § 1 k.p.k. jednoznacznie wynika, iż wyliczone w tych ostatnich przepisach okoliczności dotyczą wyłączenia sędziego wyznaczonego do udziału w sprawie, przy czym "sprawą" w tym przypadku jest postępowanie zmierzające do rozpoznania i orzekania o głównym przedmiocie procesu. Gdyby przyjąć odmienne założenie, wniosek o wyłączenie sędziego rozpoznającego wcześniejszy wniosek o wyłączenie członków składu orzekającego potencjalnie skutecznie blokowałby możliwość rozpoznania sprawy, gdyż (gdyby strona ponawiała go w odniesieniu do kolejnych sędziów rozpoznających kolejne analogiczne wnioski) uniemożliwiałby wyznaczenie któregośkolwiek sędziego wymienionego w tym nieskutecznym procesowo wniosku. Jedynym racjonalnym wyjściem z zaistniałej sytuacji jest pozostawienie tak złożonego wniosku bez rozpoznania. Instytucję pozostawienia bez rozpoznania należy zastosować także wtedy, gdy wniosek o wyłączenie danego sędziego zostanie złożony w odniesieniu do sędziego, który rozstrzyga wcześniej złożony wniosek o wyłączenie innego sędziego (sędziów). Wszak, w takim wypadku również nie ma potrzeby odnosić się do niego merytorycznie, a pozwala na to art. 41a k.p.k. stosowany per analogiam (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 28 lutego 2019 r., II AKz 415/17, LEX nr 2757915).

Przenosząc powołane judykaty na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż postępowaniem „w nurcie głównym” jest sprawa o sygn. akt II ZO 49/22, której przedmiotem jest zażalenie na uchwałę Sądu Dyscyplinarnego przy Sądzie Apelacyjnym w Krakowie z dnia 4 kwietnia 2022 r. W sprawie tej został złożony wniosek o zbadanie spełnienia przez wyznaczonego do rozpoznania zażalenia SSN Tomasza Demendeckiego wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności towarzyszących jego powołaniu i postępowania po powołaniu. Postępowanie w przedmiocie wniosku o wyłączenie tego sędziego w trybie art. 29 § 5 u.S.N. - zarejestrowane pod sygn. I ZB 31/22 – ma więc charakter incydentalny w stosunku do głównego nurtu postępowania, a zatem nie stanowi sprawy w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 128 p.u.s.p. W oparciu o powołane wyżej orzecznictwo stwierdzić należy, iż niedopuszczalny jest wniosek o wyłączenie SSN Mariusza Załuskiego mającego rozpoznać w postępowaniu incydentalnym wniosek o wyłączenie SSN Tomasza Demendeckiego (bo takim jest w istocie wniosek o zbadanie wymogów niezawisłości i bezstronności).

Skoro przepisy postępowania karnego nakazują pozostawić bez rozpoznania niedopuszczalny procesowo wniosek strony o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., a taka sytuacja ma miejsce w przypadku określonym w art. 41 § 2 k.p.k., gdy wniosek ten zostanie zgłoszony po rozpoczęciu przewodu sądowego – to również w przypadku stwierdzenia niedopuszczalności wniosku o wyłączenie sędziego z przyczyn podanych powyżej, należy postąpić podobnie.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy pozostawił wniosek bez rozpoznania.

[as]